

ne v 3—4 sekundah v višino, da čimprej uide sovražnemu protiletalskemu topništvu.

Strmoglavci so se obnesli v sedanji vojni

Ni daleč čas, ko še nihče ni vedel kaj natančnejšega o strmoglavcih, dokler se ni začel uveljavljati ta način napadanja iz zračnih višin v španski državljanski vojni.

V lanski vojni na Poljskem so bili nemški strmoglavci oni, ki so želi s svojo drznostjo največje uspehe in so povzročali povsod, kjer koli so se pojavili, največji strah ter zmedo.

Največ zmešnjave so zanesla te vrste nemških letal med umikajoče se Belgijce, Angleže in Francoze pri Dunkerque. Bombe strmoglavcev so spreminjale pri omenjenem umiku proti morju ceste v popolne razvaline, preko katerih je bil rešen umik naravnost izključen.

Težavne naloge strmoglavcev

Enomotorne strmoglavce pošiljajo Nemci za rušenja zaklonov (bunkerjev), letališč, kolodvorov, cestnih križišč, mostov in bojnih ladij vseh različnih vrst.

Strmoglavca letala so eno- ali dvosedežna. V obojnem primeru pa spusti bombo pilot.

Druge večmotorne letala hranijo bombe v posebnih skladiščih v notranjosti trupa; pri strmoglavcih pa so pritrjene za odmet določene bombe na notranjosti kril ali pod trupom letala. Te vrste bomb so opremljene na koncu s perutmi, da se ne morejo pri padcu prevreči. Glavna prednost strmoglavcev je presenečenje in sigurnost zadetka. Učinek take bombe je ogromen. Zadeček te vrste bombe v polno zadostuje, da je cestni promet na mah povsem onemogočen. Taka bomba požene ves oklopni vlak s tira.

Letalcem strmoglavcem poverjene naloge so izredno težavne. Ne smemo pozabiti, da gre pri strmoglavem napadu za brzine nad 600 kilometrov na uro in letalo mnogo trpi pri zopetnem vzponu v višino. Letalci strmoglavci morajo biti najkrepkejšega zdravja. Pri bliskovitih strmoglavcih napadih mora obdržati pilot hladnokrvnost ter mora oči zasaditi v

cilj. Pri strmoglavcih največ trpijo pljuča, živci ter srce.

Najnovejša nemška strmoglavca letala ali štuki so že opremljena z zavorami, s katerimi je mogoče v bliskovitem padcu omejiti prehudo brzino in cilj tem bolj sigurno pogoditi.

Nov način nemških letalskih napadov

Prvotno so pošiljali Nemci nad Anglijo letala v skupinah po najmanj 50 aeroplanov. Ta način napadanja je omogočal Angležem, da so vse obrambne ukrepe kar najbolj osredotočili. Protiletalsko topništvo je imelo razmeroma lahek posel, ker je streljalo, ne da bi bilo treba natančno meriti na sovražnika. Granate protiletalskih topov so v gostem roju nemških letal zmiraj pogodile nekaj bombnih ali lovskih aeroplanov.

Radi izgub so se začeli Nemci pri letalskih napadih posluževati novega načina napadanja, ki se je že obnesel. Nemška letala brzijo po zraku večinoma posamič ali pa vsaj v zelo nasprotnih skupinah in jim protiletalske granate ne morejo tako lahko do živga. Nemški letalci se sedaj prizadevajo, da držijo angleško prebivalstvo v stalni vznemirjenosti z napadi po posameznih letalih ali v prav neznatnih skupinah. S časovno zelo raztegnjenimi polet Nemci ne dopuščajo, da bi se alarmno stanje lahko prekalalo. Namen najnovejšega napadalnega načina je: ovirati delo v Angliji in zadrževati industrijsko proizvodnjo.

Konečno vprašanje

Po prečitanju zgorajnih vrst si bo vsak čitatelj stavil vprašanje: Kakšen bo slednji učinek teh napadov na angleško mestno prebivalstvo, ki je obsojeno na trajno živčno napetost in na noči brez spanja? Kmalu se mora pokazati dvoje: ako je zaloga nemških bojnih letal res tako rekoč neizčrpna, za ta slučaj se tako požrtvovalni angleški narod živčno ne more vzdržati. Za slučaj pa, da bi izgube prisilile Nemce k zaviranju in znatni omejitvi neprestanega napadanja iz zraka, pa je podan dokaz, da tudi moderno letalstvo vztrajnega človeka ne more prisiliti na kolena.

Kratke tedenske novice

Gradbeni minister dr. Krek je odstopil kot gradbeni minister in je bil imenovan na njegovo mesto Danilo Vulović, državni svetnik iz Beograda, ki je po poklicu profesor in star 48 let. Dr. Miha Krek je ostal še nadalje v vladi kot minister brez listnice.

V Zagrebu so začeli graditi novo radijsko postajo, ki bo s svojimi 120 kilovati najmočnejša na evropskem jugovzhodu.

Madžari bodo zasedli na Dunaju jim prisojeno Erdelijo (Sedmograško) od 5. do 13. oktobra, Bolgari pa Dobrudžo 21. septembra.

Prebivalstvo Romunije, ki je štelu prej 20 milijonov, znaša po izgubi Besarabije, Bukovine, Dobrudže in severne Transilvanije 14 milijonov duš.

Ob vstopu Italije v vojno so začeli na Italijanskem zbirati staro železo, s katerim sedaj lahko zgradijo 1000 tankov ali pa dve oklopni križarki.

Nemški okrožni vodja Wagner je poudaril v svojem nedeljskem govoru v Strassburgu, da bo izločen iz Alzacije za vsako ceno sleherni francoski vpliv.

Iz Londona je bilo razglašeno, da se je pridružila Angležem francoska afriška kolonija Čad. S tem je vzpostavljena zveza med britanskimi in francoskimi prekomorskimi posestmi od Atlantskega oceana do Rdečega morja in do Sredozemskega morja na severu.

Skupne terjatve Francije v jugovzhodnih državah znašajo nad 25 milijard frankov.

Za navijalce cen so uvedli na Slovaškem »leteča sodišča«, ki lahko kaznujejo z globo do 100.000 kron.

Podpredsednik francoske vlade Laval, ki se je vrnil iz Pariza v Vichy, ni dosegel pri nemških oblastih, da bi pristale na povratek francoske vlade v Pariz.

Južnoafriški parlament v Capetovnu se je izrekel s 83 glasovi proti 65 za nadaljevanje vojne na strani Velike Britanije.

Na podlagi sporazuma, ki je bil dosežen med Kanado in Združenimi državami, bodo zasedle ameriške čete Novo Škotsko in Novi Fundland.

Ameriški predsednik Roosevelt je izjavil, da posedajo Združene države že 10.000 letal in jih zgrade na mesec 800.

Ameriški senat je sprejel z 58 proti 31 glasom zakonski predlog o uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Združenih državah. Ta se razteza na vse moške med 21 in 30 letom ter obsega 12 in pol milijona obveznikov. Predlog še pride pred kongres (parlament) in bo v 14 dneh zakon.

V Ameriki so že izumili top na stisnjen zrak, ki lahko odda v eni minuti 10 tisoč strelcev. Drugi izum je pa eksplozivno sredstvo, ki je stokrat močnejše od vseh dosedanjih.

Zedinjene ameriške države se bližajo času, v katerem se bo odločevalo, ali bo ustreženo željam ameriškega ljudstva, da ostane izven vojne, ali pa bo zmagovalo delovanje tistih struj, ki si vojne žele.

V San Franciscu v Združenih državah so otvorili največjo bolnico za živali.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Dobrotnica revežev umrla v Starem trgu. V soboto, dne 24. avgusta, smo pokopali tukaj ob navzočnosti petih duhovnikov gospo Elizabeto Rudl, posestnico vile v Starem trgu pri Slovenj Gradcu, veliko dobrotnico ubogih in cerkve. Tudi v testamentu je volila lepo vsoto 80.000 din za okoliške cerkve in za reveže v domači in sosednjih občinah. Bog ji bodi bogat plačnik!

V Črensoveh je v visoki starosti umrl dne 28. avgusta oče polanskega župnika g. Halasa.

Naj počiva v miru, g. župniku in vsem ostalim naše iskreno sožalje!

Zgledna krščanska mati umrla. Pri Mali Nedelji je zadelo srčna kap Elizabeto Zmazek iz Godemarcev, ženo našega cerkvenega ključarja. Rajna je bila res krščanska žena in mati. Dolga leta je delila z možem bridkosti in trpljenje. Svoje hčere je vzgajala v krščanskem duhu. Sedaj je pretrgano njeno delo. Na njeni zadnji poti so jo spremlili trije gg. duhovniki pod

Kiti in ribje olje. Iz kitovega in ribjega olja izdelujejo milo in margarin (ponarejeno presno maslo), glicerol in razstreliva. Največ ribjega olja so doslej pridobivale skandinavske države, zlasti Norveška. Medtem ko so prejšnje čase polovili povprečno na leto samo 3000 kitov, so jih leta 1938. polovili 54.664, iz katerih so stopili 615.000 ton olja. Tudi to jesen pojdejo kitolovci spet na lov. Toda neki strokovnjak je dognal, da bo moral lov na kite, če bodo polovili toliko kitov, prenehati, ker bodo sicer iztrebljeni vsi kiti in bo svet izgubil vse koristi, ki jih ima od njih.

Predmeti za vsestransko rabo. Prevečani izumitelji skušajo že od davna ustvarjati zlasti predmete za vsestransko rabo. Prevečani izumitelji skušajo že od davna ustvarjati zlasti predmete za vsestransko rabo.

Mogočni Jurij

19

Povest iz domačih hribov

*

Zdravnik je z obema rokama objel Matijevo desnico in jo krepko stresel, potem je odklenil in vedel krošnjarja v svetlo sobo, kjer so ležale knjige in časopisi precej križem in kražem, vmes še kak klobuk in suknja. Na steni je visela ura, ki pa ni šla. Ko je Matija to zagledal, je nevoljno stresel glavo in je zagodrnjal:

»Bolne ure pa jalove krave — te niso prave.«

»Haha, saj drugega moji uri ni, le malo revmatična je,« se je nasmejal zdravnik. »Jo boš pa že pozdravil.«

»Če bom utegnil, že.«

»Dolgo te ni bilo, Matija. Odkar si me tu izvohal, sta minuli že dve leti.«

»Pa vendar ne morem vsako leto vseh cesarjevih dežel obresti.«

Doktor je postavil cigare na mizo in steklenico vina z dvema kozarcema. Ko je natočil, je napil:

»Bog naju živi!... Saj vendar kadiš tudi, Matija?«

»Ne, nisem dimnik.«

»Pa sem jaz, hahaha,« si je doktor prižgal cigaro.

»Zdaj pripoveduj, Matija! Kaj je novega v šentanel-ski fari?«

»Malo pa dosti.«

»Kar z malim začni!«

»Fajmošter so umrli, to tako že veste.«

»Fajmošter? Bog mu daj večni pokoj! — Nič nisem vedel. Kar si bil zadnjič pri meni, nisem zvedel ničesar ne iz Šentanela ne iz šentanelške okolice.«

»Tako! Potem tudi ne veste, da je trgovec Senčar umrl?«

»Ne. Pa to sem pričakoval. — In zdaj je Urh prevzel trgovino? Ali se je že oženil?«

»Oženil se je, pa ne z Dobrovnikovo Treziko, ki bi jo bil rad dobil.«

»Kaaaj? — Dobrovnikovo Treziko? To je hotel in je ni dobil?«

»Ne. Ni ga hotela. Ko pa je ni hotel pustiti, mu je ušla, da bi imela mir pred njim.«

»Kam pa?«

»V Kaplo. — Zdaj ima trgovino.«

»Aah! Ali je kakega trgovca vzela?«

»Kaj še! Je še zmeraj sama. Trgovino si je najela. Dobro ji gre.«

Doktor se je zamislil in ni več spraševal. Čez nekaj časa je dejal krošnjar:

»Tega seveda tudi ne veste, da je Senčarjev Urh kupil Končnikovo gostilno — pa šele iz druge roke. Hudnik je mešetaril. Prvi kupec je bil le navidezen. Kje je smetana obvisela, tega ne vem.«

vodstvom njenega sorodnika ravnatelja bogoslovja g. dr. Osterca, ki je ob grobu spregovoril njej poslovilne, možu in hčerkam pa tolažilne besede. Tudi velika množica faranov je spremila rajno na zadnji poti. Vse to nam je priča, da je bila rajna povsod priljubljena. Lahko rečemo, da tako velikega spreveda Mala Nedelja že dolgo ni videla. Ker je rajna Lázika zgledno živela, zato upamo, da že uživa plačilo pri Bogu in bo tam prosila za svojo družino. V nebesih naj uživa plačilo Onega, kateremu je vse življenje zvesto služila, žalujočim naše sožalje!

Vsak dan so odprta groba vrata! (Dopis od Sv. Marjete pri Rimskih Toplicah.) Žalostno so zapeli zvonovi ter nam naznanili, da sta se od nas za vedno poslovila nam vsem priljubljena Drstvenšek Helena, vdova, v starosti

87 let, in Jarh Franc, upokojeni železničar, v starosti 83 let. Oba pokojnika sta iz Smarjete in sta odšla oba 23. avgusta po plačilo k Vsemogočnemu. Znan je pregovor: Kakršno življenje, taka smrt! To se je uresničilo pri rajnem Jarhu. Zjutraj je bil še pri sv. maši, nakar mu je po, stalo slabo. Kmalu po prejemu sv. zakramentov za umirajoče je izdihnil svojo blago dušo. Kako je bil priljubljen med farani, je pričal njegov pogreb. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali poleg sina duhovnika in domačega gospoda župnika še en duhovni tovariš in domači g. bogoslovec Zupan Fr. ter mnogo znancev in prijateljev. Drstvennikovo pa so prepeljali v Rajhenburg, kjer so jo položili k večnemu počitku. Rajnima naj sveti večna luč, sorodnikom naše iskreno sožalje!

Italijanska pehota

Vsem onim, kateri so se borili med svetovno vojno na italijanski fronti, so dobro znani bersaglieri in alpini v svojih čednih vojaških uniformah, bersaglieri s pahljajočim repom preko širokih krajev klobuka, alpini s petelinovim peresom.

Bersaglieri izhajajo iz sardinskih ostrostrelcev, kateri so se odeli s slavo v bojih za zedinjenje Italije. V mlajših armadah Italije so zavzemali prednostni položaj. Pozneje so bili spremenjeni v kolesarske edinice, v bataljone ter polke in danes so deloma ali celotno motorizirani. Kot kolesarji posedajo zelo praktična ter zložljiva kolesa, katera nosijo po hribih na hrbtih cele kilometre daleč, medtem ko so jim po ravninah na razpolago tovrni avtomobili, na katere naložijo strelce s kolesi.

Bersaglierski polki in bataljoni so močno oboroženi s strojnimi orožjem vseh vrst, s strojnimi puškami in metalci granat. Razpo-

lagajo pa tudi z motoriziranimi oklopnimi edinicami. Združeni so s konjeniškiimi polki v hitre divizije, ali pa spadajo kot motorizirani strelci k oklopnim divizijam.

Alpini, hribovski lovci, so bili že okrog leta 1870. ustvarjeni, torej v času, ko v drugih državah niti mislili niso na to, da so potrebne za gorate pokrajine posebne čete. Te-

daj so se še zdeli hriboviti kraji in njih podnebje, pomanjkanje pravih potov in bivališč v gorah za boreče se vojaštvo nepremagljive ovire. V zgodovini hribovskih vojnih pohodov je šlo do novejših časov skoraj vedno le za prekoračenja visokih gora. Šele Napoleon je pometel s tem naziranjem, ko je učil: »Vsaka armada se lahko bori povsod ter ob vsakem času, kamor zamore stopiti človeška noga.«

Italija z Avstrijo, Francijo ter Švico spada k onim državam, ki so si organizirale planske čete.

Italija gleda radi svojega hribovitega ozemlja na severu na to, da je njena armada plansko oborožena ter izvežbana. Pri alpskih edinicah naloži pehota svoje težje orožje na hrbe malih konjičev ter mul. Tudi lažje topništvo lahko razloži in ga natovori na konje. Italijanski pionirji razpolagajo s posebnim planskim mostovnim materialom, oklopnimi vozovi pa lahko vozijo do 54 stopinj strmine, navzdol pa celo do 63 stopinj.

Alpini so večinoma sami priznani hribovlazci in se regrutirajo iz alpskih pokrajin ter iz civilnih planincev. Alpske reševalne postaje so že marsikomu otele življenje, ako je zablodil in se izgubil v zasneženih gorah.

Dopisi

Pohorje

Ribnica na Pohorju. (Kratko letno poročilo.) Višek neugodnega vremena je dosegel spomladi pri nas deževen in mokrotan majnik. Posledica tega je bila, da se nam je setev nekam zavlekla, zlasti krompir in koruzo smo posadili neobičajno pozno. Radi preobilne moče in poznega mraza je tudi na sadju bilo opaziti neko omrtvičenje.

Zaman so tekali zato pozneje naši otroci gledat, da li češnje že kaj zorijo, ker sploh nobenih ni bilo. Očete naše pa je gonila skrb na njive, kjer je slabotna in redka ozimina napovedovala zelo slabe uspehe. Toda, hvala Bogu, če primerjamo takratni skrajno slabi izgled z doseženo stvarnostjo, je nekaj žitnega pridelka vendarle še zrastle, čeprav znatno manj od drugih let. Košnja je dala potem boljše uspehe, lepo vreme je dosti pripomoglo, da se je spravilo seno lepo suho in neizprano pod streho. Koruza doslej tudi ne kaže preslabo, le dve napaki ima vedno pri nas: 1. da v višjih legah sploh ne uspeva, a 2. da včasih celo v nižjih delih dovolj ne zorijo. Sploh smo z žitnimi pridelki v naših pohorskih hribih zelo slabi, edino les še drži naše grunte pokonci. Zadnje čase pa nam moti delo zopet deževno vreme, kar vpliva slabo seveda tudi na zorenje koruze in krompirja. S posebnimi nalivi kakor tudi požari od strele pa nas Bog ni obiskal. Draginja pa tudi nas čedaljebolj neusmiljeno pritiska, še slabši učinek nam povzroča izžrpanost življenjskih potrebščin po trgovinah. Kaj koristi vsako maksimiranje žitnih cen, če pa proizvajalci potegnejo blago kakor polž svoje roge nazaj, naše delovno kmečko ljudstvo pa za noben denar ne dobi večkrat najpotrebnejšega živeža, v prvi vrsti koruzne moke, ki je naš glavni živež.

Fram. Cerkevni pevski zbor vprizori v nedeljo, dne 8. septembra 1940 ob 3. uri popoldne v Zöh-

Angliški afriški jezdni oddelek na kamelah jezdi skozi puščavo

»Kaj, ali ima Urh toliko denarja?«
 »Ha, ko pa je toliko podedoval! Pomislite, stari Senčar je zapustil blizu sto tavižent goldinarjev!«
 »Kaj praviš? Saj to ni mogoče!«
 »Nihče bi tega ne bil verjel. Pa pri zapuščinski razpravi je prišlo na dan.«
 »Hm — tedaj si je gospa Končnikova lahko vseh deset prstov obznila. Menda je vendar prišla domov in nazaj k možu.«
 »Domov je že prišla, z možem pa nista skup. Končnik je šel v konkurz in ga držijo v Kapli zaprtega, ker je napravil dvakrat več dolgov, kakor je bilo vse vredno.«
 »Za božjo voljo, Matija, ti veš vendar take novice, da že leta nisem takih čul... Ali mu je Končnica tako hudo zamerila, da mu zdaj še pomagati noče?«
 »Pomagala bi mu morda že, ko bi mu mogla. Pa je po očetu samo tri tisoč goldinarjev dobila.«
 »Tega ne razumem. Matija, saj vendar veš, da je stari Senčar svoji hčeri tretjino vsega odstavil. Ti pa gospod župnik pa jaz smo bili za pričo, ko je napravil tak testament.«
 »To že. Pri razpravi pa so imeli neki napisan testament, kjer je bilo Tilki le tri tisoč zapisanih.«
 »Ali nista vidva z župnikom nič povedala, da je stari napravil ustno oporoko?«
 »Župnik so bili tedaj že rajni, mene pa nihče vprašal ni... To vi tudi veste, da je bil stari Senčar muhast.

Gotovo se je skesal tega, kar je pred nami rekel, in je spet drug testament napisal?«

»Tedaj bi ga bil moral komu drugemu dati, da bi mu ga bil napisal. Saj veš, da sam ni več mogel pisati. Pa tudi ne verjamem, da bi se bil kaj premislil. — Prav lahko bi bilo mogoče, da rekel bi, da je gotovo, da je tisti spisani testament od prej kdaj.«

»Tedaj bi ne bil veljaven, kajne?«

Seveda ne — Končnica bi bila hudo na škodi. Matija, te reči ne smeš v nemar puščati — tvoja dolžnost je, da se pobrigaš.«

»Jaz sem pa toliko dolžen, kakor ste vi, gospod dohtar. — Vi ste študiran človek in veste bolje, kako se taki sekiri topor poišče.«

»Pri sodišču je treba poizvedeti, katerega dne je bil testament spisani, potem pa je treba prijaviti ustni testament, če je ta iz prejšnjega časa.«

»Gospod dohtar, to morate vi storiti ali pa midva obadva. Meni samemu gospodje ne bodo verjeli in bodo hudi, da že prej nisem jezika obrnil.«

»Ti sitnost, ti! Tedaj bi moral v Kaplo. Pa ne utegnem, v Kaplo pa že posebno ne grem rad.«

»Radi ali neradi! Če gre za to, da dobi Tilka stotisoč goldinarjev ali pa jih izgubi, je treba tudi na tako sitno pot.«

sko rabo. Posebno daleč je prišla v tem pogledu Amerika. Palica, ki služi istočasno kot miza za kvartanje, se sicer ni toliko uveljavila kot palica, ki služi lahko tudi kot stol. Za dame je praktična ročna torbica, ki se da spremeniti v sedež. Pritisneš na majhen vzvod in iz torbice pomoli ogrodje, ki predstavlja noge stola. Sedež sam je blazina, ki se napolne z zrakom. Svetilkajoči se hišni ključ pride silno prav v današnjih časih za temnitev mest. V kijuču je majhna žarnica, ki obsvetli luknjo kijučavnice.

Avto je bil hitrejši od letala. Do leta 1920. sta za brzinski rekord medsebojno tekmovala avto in letalo ter so do tega leta največje brzine dosegali na tleh, ne v zra-

rerjevi dvorani romantično spevoigro v treh dejanjih »Darinka« in dramatski prizor narodnih pesmi »Snubači«. Zvečer ob 8. uri istega dne pa uprizori »Mlado Brečes«, opereto v dveh dejanjih in ponovitev spevoigro »Darinka«. Čisti dobiček je namenjen za nabavo novih orgel, zato se preplačila hvaležno sprejemajo. Za obilen obisk se priporočajo prireditelji.

Kozjak

Sv. Jernej nad Muto. Kot običajno se je tudi letos Jernejevo obhajalo zelo slovesno. V soboto, 24. avgusta, na god sv. Jerneja so bile tri svete maše, v nedeljo, na Jernejevo nedeljo pa dve in procesija z Najsvetejšim. Cerkev je bila lepo ovenčana. Po preteku več let se je zopet pela pesem o sv. Jerneju, katero je spesnil rajni tukajšnji cerkovnik in organist Anton Lesičnik; ima devet kitic. Pet minut od cerkve je že državna meja, ki je strogo zastražena. Nihče ni smel od one strani sem, vendar se je zbralo mnogo ljudi iz Dravske doline. Šestnajst let že ni tu župnika. Ljudje bi radi imeli duhovnika, pa je gmotno vprašanje zamotano. Zanimarjena je cerkvena, zanemarjeno župnišče, a sredstev za prenovitev ni. Prijatelj narave pa pride tu na svoj račun kakor malo kje. Dasi je dohod težaven, tri ure iz Mute, pa človek pozabi na vse, kar se sedaj godi na tem nesrečnem svetu, ko uživa ta rajski planinski mir in se veseli krasote narave in lepega razgleda, ki se nudi sem na jugoslovansko stran in tja čez mejo. Obvari vas Bog, o j sončne višave!

Dravsko polje

Sp. Poiskava. Tukajšnja Kmečka zveza je priredila dne 18. avgusta 1940 poučni izlet na Kmetijsko šolo v št. Juriju ob južni železnici. Izlet se je udeležilo 53 oseb. Izletniki so si pod vodstvom ondotnega ravnatelja g. inž. Laha in pod vodstvom ostalega ondotnega uradništva ogledali vse gospodarske in gospodinjske naprave, razne stroje, živinorejo, vrtno in poljske kulture itd. Izletniki so bili pri ogledu deležni lepe poučne razlage o vsem, kar so videli, zato se tem potom gospodu ravnatelju in vsem ostalim zahvaljujemo za njihovo veliko naklonjenost!

Ptujska gora. Dne 24. in 25. avgusta je prvič priromalo k naši gorski Materi večje število romarjev iz Kranjske. Romanje je organizirala Prosvetna zveza in je bilo mirovnega značaja. Vseh romarjev je bilo okoli 350 iz raznih krajev Kranjske. Prišli so iz Ljubljane s posebnim vlakom. V soboto zvečer je romarje najprej pozdravil upravitelj Marijinega svetišča na Ptujski gori g. p. Konstantin in jim je v kratkih besedah razložil zgodovino in znamenitosti svetišča. Nato je govoril romarjem besedo o Mariji stolni kanonik iz Ljubljane g. Klinar. Po pridigi se je razvila po trgu in okoli cerkve, ki je bila lepo razsvetljena, mogočna rimska procesija z gorečimi bakijami. V nedeljo zjutraj so se začele sv. maše in spovedovanje ob 4. uri. Glavna sv. maša s pridigo, ki jo je imel g. V. Bratoncelj, župnik iz Železnikov, je bila ob 6. uri zjutraj. Romarji so bili navdušeni nad lepoto Ptujske gore, posebno še nad lepim razgledom, ki se jim je nudi v nedeljo zju-

traj čez Dravsko polje na zeleno Pohorje, Slov. gorice in Haloze. Ob devetih zjutraj so kranjski romarji zapustili Ptujsko goro, ker so nadaljevali pot še v Ptuj. Vsi so rekli, da bodo ohranili Ptujsko goro v trajnem spominu in da bodo radi še in še poromali na naše »štajersko Brezje«. — Dne 7. septembra ima društvo zgodovinarjev Slovenije na Ptujski gori svoj občni zbor s strokovnimi predavanji. — Na Mali Šmaren bo prišlo na Ptujsko goro posebno veliko romarjev, ker bodo ta dan poromali delavci širom cele Slovenije k znamenitejšim Marijinim božjim potem. Tako pridejo k nam organizirane skupine ZZD iz Ptujja, Rogatca, Rogaske Slatine in Mestinja. Za ta dan je naprošen kot slavnostni pridigar stolni kanonik g. dr. Ivan Žagar iz Maribora. — Dne 15. avgusta se je poslovila od nas zaščitna sestra gdč. Katica Pivec. Zaradi svoje ljubeznivosti in požrtvovalne prijaznosti je bila v vsem svojem delokrogu zelo priljubljena in spoštovana. Za ves njen trud in delo naj ji bo dobri Bog obilni plačnik, z naše strani pa ji izrekamo iskreno hvalo z željo, da bi bila na svojem novem mestu zadovoljna in srečna. Novi zaščitni sestri pa želimo, da bi ostala dolgo pri nas in da bi se pri nas dobro počutila.

Slovenske gorice

št. Ilj v Slov. goricah. Pri nas se pojavlja zadnja leta zelo pogosto pri ljudeh bolezni vnetje slepiča. Celo naš priljubljeni zdravnik in bivši poslanec g. dr. Sevšek je nenadoma zbolel na tej bolezni in njegova hčerka pa je umrla na tem. Skoro vsak teden morajo koga radi te bolezni prepeljati v mariborsko bolnico. Nekateri

Žepne svetilke

izdeluje domača tvornica

RUDOLF PASPA

Zagreb, Koturaška 69

sumijo, da je siaba voda kriva temu. Radi tega bi bilo potrebno začeti misliti na to, da se za št. Ilj napravi vodovod, iz katerega bi dobivali ljudje v nižavi razčiščeno in zdravo vodo. — Nova cesta od Mure mimo tovarne v Ceršaku skozi vas Ceršak do banovinske ceste št. Ilj—Marija Snežna bo kmalu gotova. Vsi pametni in dobro misleči ljudje so veseli te nove ceste. Neki kričaji, ki imajo svoje srce čisto nekam drugam obrnjeno, so sicer hudo rogovillili proti tej cesti, pa jim vse skupaj nič ni pomagalo. Naša tovarna lepenke, ki že nad 40 let daje kruha našim delavcem, bi morala ustaviti obrat, ako se cesta ne bi zgradila, ker je nemogoče, da bi stalno morala prevažati les in tovarniške izdelke z brodom preko Mure ter po ozemlju Nemčije preko Špilfelda isto voziti na kolodvor v št. Ilj. Občina bi zgubila lepe tisočake na dokladah, ki jih tovarna plačuje, nad 100 delavskih družin pa bi bilo brez zaslužka, ko sedaj vendarle nekaj dinarjev zaslužijo. Take kaprice, kakršne so nekateri imeli proti novi cesti, so bile naravnost smešne. Ko naše občine in naših posestnikov ce-

Angleški ministrski predsednik Churchill na ogledu utrdb, ki bi naj onemogočile Nemcem izkrcanje v Angliji

ku. Že leta 1909. je avto dosegel brzino 200 km na uro, medtem ko se je moralo letalo zadovoljevati s 50 do kvečjemu 100 km. A še leta 1913. je bila največja brzina za letalo 200 km, za avto pa tedaj še večja. Ko je letalo leta 1920. doseglo 276 km na uro, je avto dokončno premagalo.

Riba delfin uničila letalo v višini 800 m. Nenavadna letalska nesreča se je nedavno primerila v bližini Kube v zahodni Indiji. Nad otokom je letelo neko ameriško letalo. Nenadoma je pilot opazil, da je obdan od neobičajno čiste megle. Da bi se ji izognil, je letalec zavil okoli otoka, toda pri tem je začel v močan nalliv, kar je bilo znak, da prihaja tornado. Letalo je krožilo v višini 1200 m, pi-

»Zal da! Midva, ki sva pričl, pa sva še prav posebno dolžna, da se priglasiva.«

»Jaz sem si to že večkrat mislil in prav zaradi tega sem danes tudi prišel, da se z vami pomenim.«

Doktor je vstal in je zamišljeno stopil po sobi gor in dol. Iznenada je obstal in rekel:

»Mi nič drugega ne ostane; vest mi pravi, da moram... Tudi si bom naprosil nekega zdravnika, ki je na letovišču, da me ta čas zastopa. Matija, stopil bom k njemu, potem pa se zjutraj že lahko s šestim vlakom odpeljeva v Kaplo.«

»Z vlakom, pravite?« je Matija zmajal z glavo. »Ne, temu črnemu zlodeju, ki nima pameti, pa je povrh še ves okajen, svojega življenja ne zaupam. Vozil se bom rajši s tema dvema, ki jih imam od očeta in matere.«

»Hahaha, to pa je počasna voznja! Kako dolgo pa hodiš od tod do Kaple?«

»V treh dneh bom doma.«

»Dobro. Tedaj se spravi ti jutri zgodaj na pot, jaz pa pridem čez tri dni.«

Zdravnik je pogledal na koledar in določil natančno:

»Danes je 24. julij... Reciva — na — na 28. opoldne se snideva v Hrastnikovi gostilni.«

»Velja tako.«

»Matija, to ti moram reči: Živi duši ne pravi, da

pridem v Kaplo! Bom vsega le kako uro tam. — Tudi o testamentu ne zini nikomur ne besede!«

»Ali mislite, da hodim z lajnami po svetu. Matija nosi rešpetin s sabo, ne pa trompete.«

»Saj vem. Da, da, Matija dosti vidi, pa malo govori... Kar pa se tvojega rešpetina tiče, pa moram reči, da skoz boljši daljnogled še nisem svoj živ dan gledal.«

»Gospod dohtar,« se je navdušil Matija, »rešpetin naj bo vaš, kadar bom umrl!«

»Haha, pred smrtjo moraš še katerikrat svet obresti,« se je zdravnik nasmejtal.

O tem, da je kupil domačijo na Ledinah, ni črnil Matija niti besede. Sploh pa je spregovoril ta večer kvečjemu še kakih dvajset besed, kajti vse svoje misli je zbral ob zdravnikovi bolni uri. Še za večerjo, čeprav mu je dal zdravnik prav gosposko in obilno prinesti iz gostilne, se ni mogel učasiti. O polnoči slednjič je opravil: ura je spet šla in je zvonko bila. Tedaj se je mojster veselo nasmešnil in dejal:

»Če boste po pameti z njo ravnali, bo šla in ji ne bo treba popravila, dokler spet ne pridem.«

»Haha,« se je smejal zdravnik, »če te spet dve leti ne bo kakor zdaj, ti ne morem obljubiti, da bom ves čas po pameti z njo ravnal.«

Drugo jutro se je Matija navsezgodaj odpravil na pot proti domu.

sta nič ne stane in jo mora tovarna na svoje stroške graditi ter jo bo morala tudi vzdrževati, bi vendar bilo bedasto, da bi se taka ugodnost odklonila. Delavci so pa na cesti tudi precej zaslužili iz cele okolice in še bodo. — Sadja je letos pri nas malo in kar ga je, je še tisto slabo. Krompir gnije od večne mokrote in pridelki ne morejo zoreti. Pa vse bomo prenesli, če nam ljubi Bog samo ohrani mir, da bomo tisto malo, kar imamo, lahko v miru uživali.

St. Ilj v Slov. goricah. Nikar ne mislite, da šentiljčani, ki se v Slov. gospodarju bolj redko oglašamo, spimo. Nikakor ne. Društveno življenje pri nas ne pozna počitnic in tudi uspehov nam ne manjka. Fantovski odsek si je priboril pri okrožnih tekmah drugo mesto, članice dekliškega krožka pa so si priborile prvo mesto mariborskega dekliškega okrožja in s tem tudi prehodni pokal okrožja. — Na Marijin praznik bomo pridelali lepo akademijo s peštrim sporedom. Kakor vedno, bo tudi ta akademija na višku, saj je na sporedu nad 16 simboličnih in skupinskih vaj ter pevskih točk. Ne zamudite in oglejte si sad našega vztrajnega dela in trdne volje po napredku! Cene so običajne.

Sv. Anton v Slov. goricah. Gorska Mati božja, kraljica miru nas vabi. V ta namen se tudi letos po stari navadi vrši romanje na dan pred Malo Gospojnico od Sv. Antona v Slov. goricah. Procesija gre od antonske cerkve ob vsakem vremenu po sv. maši okrog 6. ure. Pri Sv. Trojici bo sv. maša za žive in rajne gorske romarje. Po prihodu na Gorco bo dovolj časa, ako kateri hoče poročiti v Maribor, kakor lansko leto. Vabite se iskreno vsi, mladi in stari, da se tega lepega romanja polnoštevilno udeležite in da se pred Marijinim tronom zahvalimo Kraljici miru, da nas je Bog dosedaj obvaroval raznih nesreč, posebno nesrečne vojne, enako da bi nam Gorska Marija tudi za naprej izprosila ljubi mir. Pri srčno vabljeni častilci Marijini tudi iz sosednjih župnij!

Mursko polje

Sv. Jurij ob Ščavnici. Na Marijin praznik, v nedeljo dne 8. septembra nas pridejo obiskat člani Bralnega društva iz Vučje vasi in bodo v Pergerjevi dvorani, na odru našega Bralnega društva uprizorili popoldne ob 3. uri po večernicah veseligr »Glavni dobitke«. Ker že dolgo ni bilo pri nas nobene gledališke predstave, se bomo vsi Jurjevčani polnoštevilno udeležili te veseligrave. Prav v teh časih smo igralcem iz Vučje vse prav hvaležni, da nas pridejo malo razveseliti. — Pridimo k igri vsi Jurjevčani!

Vučja vas, Tukajšnje Bralno društvo priredi ob priliki svojega izleta k Sv. Juriju ob Ščavnici v nedeljo, 8. septembra, v Pergerjevi dvorani gledališko igro »Glavni dobitke«. Z igralci se tudi ostali člani društva udeležijo tega izleta.

Veržej. 60 letnico življenja je proslavilo prostovoljno gasilsko društvo v Veržeju v nedeljo, dne 1. septembra. Te slovesnosti sta se udeležili tudi soboška in lendavska župa s številnim zastopstvom. Domača župa pa je imela tu svoj letni izlet. Po sv. maši, ki je bila na prostem, so bili mnogi člani veržejske čete odlikovani za zvesto in požrtvovalno delo pri četi tekom 15, 20 in

30 let. Vsi govorniki so poudarjali nesebično in požrtvovalno delo gasilcev v nasprotju s sebičnostjo sedanjega časa.

Slovenska Krajina

Murska Sobota (Slovenska krajina). Pomemben jubilej. Pred 15 leti, to je dne 30. avgusta 1925, je začela delovati v skromni leseni hišici v Kolodvorski ulici v Murski Soboti Kmečka posojilnica, registrirana zadruga z neomejeno zavezo. Zavod se je hitro razvil v enega izmed najmočnejših združnih denarnih zavodov v Prekmurju. Prvo leto od avgusta do konca leta je znašal denarni promet 167.000 din, naslednje leto že čez 2.000.000 din, v letu 1930 se je pa dvignil denarni promet na okroglo 23.000.500 din. Število vlog, kakor tudi posojil se je leto za letom dvigalo, ravno tako tudi število članstva. Poudariti moramo pri tem, da se je morala zadruga boriti s težkočami, ki v ostali Sloveniji skoraj niso bile znane. Prekmurski denarni zavodi pred vojno in tudi takoj po vojni so sloneli večinoma na bančni podlagi. Ti denarni zavodi so dajali za vloge po 8 in tudi 10% obresti, za posojila so pa računali po 18, 20, 25 in tudi večodstotne obresti. Tako je bilo sično težko ljudi pripraviti do tega, da so nalagali svoje prihranke v naše zadržne zavode, tako zlasti tudi v Kmečko posojilnico, ki je dajala sorazmerno mnogo manjše obresti za vloge ko ostali denarni zavodi iz prejšnjih časov. Posojilojemalcev, ki so pri Kmečki posojilnici spet zamogli dobiti posojila pod neprimerno boljšimi pogoji kakor pri ostalih zavodih, je pa bilo od leta do leta več. Kmečka posojilnica je s svojim vodstvom na spreten način premagala vse začetne težave in se razvila v lep denarni zavod. Prvi načelnik Kmečke posojilnice je bil Gjerek Mihael iz Rakičana, leta 1926. je pa prevzel predsedstvo g. Ivan Jerič, takratni kaplan soboški in narodni poslanec, ki je vodil zavod nad tri leta, dokler ni odšel na svoj novo službeno mesto. Po Jeričevem odhodu pa vodi posojilnico še vse do danes naprej spet prvi načelnik g. Gjerek Mihael, kateremu stoji ob strani spretni ravnatelj g. Celec Ferdo, sedanji župan občine Murska Sobota-okolica. Tajniške posle vodi že skoraj od vsega začetka g. Mataj Franc, v odboru se pa nahaja že od leta 1932. dalje advokat g. Bajlec Franc, bivši narodni poslanec, poleg drugih odbornikov, ki so sami ugledni kmetje in obrtniki. Zavod je vse dosedanje denarne in gospodarske krize srečno prestal in je neštetim kmetom in obrtnikom pomagal v dobi največje stiske. Zavodu želimo kar najlepšega razvoja in čim več uspehov!

Murska Sobota. Dne 30. avgusta je tukajšnja kmečka posojilnica proslavila 15 letnico svojega obstoja in uspešnega dela. Želimo ji čim boljšega razvoja! — Tukajšnje električno podjetje je znižalo ceno električnega toka za kuhanje na en dinar za KW uro, ako ga stranka porabi mesečno preko 25 KW ur. — Letošnji Brtalanov sejm je bil mnogo slabše obiskan kot druga leta. Tudi živine je bilo prignane le 147 glav, a prodane je bilo 78 komadov. Cena je bila primeroma dobra. — Te dni je ponovno začelo obratovati kinopodjetje Dittrich, ki je svoje prejšnje prostore popolnoma preuredilo. — Z naše gimnazije sta pre-

meščena g. Perko Stana v Ptuj, g. Pušnik pa s samoupravne na realno.

Beltinci. V nedeljo, dne 1. septembra, smo pri nas imeli zadnjo novomašno slovesnost v Prekmurju. Prvo nekravo daritev je Bogu daroval salezijanec g. Duh Štefan iz Mežnac. Pridigal pa mu je sorodnik g. dekan Jerič. Novomašnika je k oltarju Gospodovemu spremljala velika množica vernikov. — Ne samo naša fara, temveč vse Prekmurje je lahko ponosno na veliko število duhovnikov, ki jih daje naša ožja domovina. Kajti sorazmerno daje naše Prekmurje največ pastirjev Gospodovih.

Hotiza. Prejšnji teden so neznani dolgoprsteži vdrl v več stanovanj ter odnesli, kar so pač mogli. Med drugim so vlomili tudi v trgovino Osterc in odnesli nekaj nad 1000 cigaret. Krivcev še doslej niso izsledili, a upamo, da bodo kmalu prišli v roke pravice.

Topolovci. Ko se človek pelje iz Sobote proti Tišini, mu nehote pade v oči v smrečju skrita hišica, kjer živi ne samo v Prekmurju, temveč daleč naokrog znani šolski nadzornik — velik humorist — g. Evgen Antauer, ki se bo v soboto srečal z Abrahamom. Želimo mu še dolgo let krepkega zdravja, da bo še mnogo let lahko uspešno deloval na prosvetnem polju!

Dolnjelendavske gorice. Zopet so se oglašili klopotci s svojo monotono pesmijo ter oznanjajo ljudem, da že grozde zori, čeprav ga letos ne bo dosti. — Minulo nedeljo smo imeli na hribčku pri Sv. Trojici angelsko prošenje, na katerega je prišlo od bliže in daleč mnogo ljudi. Saj ob tej priliki običajno pridejo vsi vinogradniki z znanci pogledat svoje gorice, kjer v popoldanskih urah ob dobri kapljici med prijaznim pogovorom vsaj začasno pozabljajo na moreče skrbi. — Prejšnji teden se je ob Ledavi pasel konj, ki je bil z glavo privezan k nogi. Iz neznanega razloga je padel v potok in utonil.

Crensovci. Preteklo nedeljo, 1. septembra, je bila slovesna otvoritev spomenika v svetovni vojni padlim vojakom. K svečanosti se je zbralo mnogo ljudi. Ob ganljivih govorih se je marsikatero oko sorodnikov in znancev preminulih orosilo. Spomenik je dalo postaviti prosvetno društvo. Izdelal ga je pa ljubljanski kipar Tine Kos.

Dolga vas. Še marsikom je ostal v živem spominu dogodek, ki je povzročil po vsej okolici obilo govoric in komentarjev. Pozimi je vozil posestnik Trajbar Jožef na saneh sod vina, ki ga je imel skrbno zakritega. Med potjo ga je srečal finančar Ogrizek, ki je zaradi sumljivega Trajbarjevega zadržanja hotel pogledati, kaj vozi. Vendar pa Trajbar tega ni dovolil in je finančnega organa napadel z besedami in potem tudi dejansko. Ker je očetu priskočil na pomoč tudi sin Janez, sta preglednika podrla na tla, kjer ga je hotel Janez s kolom udariti, kar pa so preprečili drugi ljudje. Jožef je že prej dobil zasuženo kazen, a Janeza je te dni obsodilo okrožno sodišče v Soboti na dva meseca zapora.

Haloze

Sv. Trojica v Halozah. Naš novomašnik Mero Viktor je nastavljen za mestnega kaplana v Brežicah. — Falska elektrika je napeljana čez celo

XI.

Dobrovnikova Trezika je sedela v svoji trgovinici in je pletla nogavico. Ker je bilo zdaj avgusta malo dela, je učenko pustila za tri tedne domov. Še sama ni imela kaj početi in posebno prve popoldanske ure ni bilo skoraj nikogar v trgovino, tako da je lahko mirno pletla.

Danes pa je bila videti le napol pri svojem delu. Vedno spet ji je ušla igla in vedno znova je morala pobirati zanke. Njene misli so bile drugod. Pred osmimi dnevi so jo bili povabili na sodišče; tam je morala prisesti in povedati, kdaj in pred kakimi pričami je rajni Senčar v testamentu napravil ustno oporoko. Včeraj je morala spet na sodišče; vprašali so jo, če ji ni tedaj, ko je bila še pri Senčarju, izginil prstan in kaj meni o tej reči. Ko se je nad takimi vprašanji začudila, ji je sodnik smehljaje dejal, da zadeva še ni zrela in da ji še ne more vsega pojasniti.

Zdaj je morala Trezika venomer na to misliti, zakaj neki so jo na sodišču o vsem tem spraševali. Drugače si tega ni znala razložiti, menila je, da gre še zmeraj za onih tri tisoč, ki jih je Tilka po očetu dobila. Kolikor je vedela, sta se Senčar in njegov sin Urh po oni ustni oporoki hudo dajala in Senčar je potem še z njo njimi močmi spisal nekaj listov. Po tem je Trezika sklepal, da je Senčar svoj ustni testament ovrgeel in spisal novega, v tem pa da je Tilko priškrnil... Zaradi

tega je bila veselo presenečena, ko je bilo Tilki na zapuščinski razpravi priznanih tri tisoč goldinarjev. Čuditi se prav za prav ni bilo čemu, ko je Senčar vendar tako ogromno premoženje zapustil...

Ali kaj je neki zdaj? Ali Urh še vrta in hoče sestro še ob te tri tisočake spraviti? Verjel bi to človek kar, če pozna zahrbtnega Urha.

Pa kako, da se je pogrela tudi zgodba o njenem izgubljenem prstanu in spravila v zvezo s Senčarjevo zapuščino? Urh bi bil še tega zmožen, da bi zgodbo o njenem prstanu zapletel v kake laži, češ da je ona, Trezika, starega Senčarja z neresničnimi pripovedmi nagovorila, naj spremeni testament Tilki v korist in da je oče Tilki zaradi tega potem res priznal tri tisoč... Pisati bo morala Tilki v Šmarjeto, naj bo previdna in naj se ne da ne pregovoriti ne prestrašiti.

Tilko je Jurijeva usoda hudo zadela, tako da je sklenila, da se ne vrne več k svoji gospe, temveč da bo blizu kje pričakala, kaj bo z Jurijem. Od srede maja je bil Končnik v Celovcu zaprt, na jesen bi naj prišel pred poroto. Da ga bodo oprostili, to je bila Tilka trdno upala. Potem mu bom, je pravila Treziki, še enkrat ponudila svojo pomoč in mu bom vsaj do kake majhne domačije pomagala. Čez poletje pa je šla za kuharico v neko letoviščarsko gostilno v Šmarjeti, tri ure daleč od Šentanela.

(Dalje sledi)

lot se je nato spustil na 800 m nad morjem. Nenadoma se je zaletel v visok stolp vode, ki ga je dvignil orkanski veter z morja. Na vrhu vodnega stolpa se je premetaval delfin, ki je prebil levo krilo letala. Iz višine 800 m je pričelo letalo naglo padati. Pilot je skočil na prosto s padalom in pristal na morju, kjer ga je kmalu rešil neki parnik, ki je plul v Havano.

Tisočletna lipo. V majhni občini pri Taboru na južnem Češkem imajo ponosno lipo, ki jo strokovnjaki cenijo na tisoč let. Drevo ima obseg 9 m in komaj šest mož ga lahko obeže. V deblu je več nego dva metra široka duplina, v kateri je dovolj prostora za več otrok.

Japonski jezik ne pozna psokv.